

bølgen bærekraftsenter

OMBRUK AV BYGGEVARER I AGDER

Prosjektrapport forprosjekt

Grete Lill Ausland Homme
Ingvild Killi Brattestad

RAMMER

- Dialog med de ulike initiativene
 - kartlegge aktører, behov og mål
- Se på, og foreslå, mulige områder for samarbeid mellom initiativene
- Utforme/foreslå regionale samarbeidsprosjekt for ombruk av byggevarer som kan omfatte hele Agder
 - med identifiserte samarbeidspartnere
- Omfang: 80 timer

	Kontaktet	Fått svar
Kommuner	25	16
Renovasjonsselskaper	17	9
Andre aktører	7	5

RAMMER

- Hovedfokus: kommuner og interkommunale renovasjonsselskaper
- Fikk en god mengde svar, men tidspunktet for kartleggingen var noe uheldig
 - krav til rapportering
 - travle dager før årsslutt

bølgen bærekraftsenter

RAMMER

- Hva er deres ombruksambisjoner?
- Hvilke materialer ønsker dere å ombruke?
- Hva trenger dere for å drive ombruk?
- Har dere overskudd av varer som andre kan ombruke, eller har dere behov for ombruksvarer?
- Hvilke samarbeid er dere avhengig av for å drive ombruk?

bølgen bærekraftsenter

KARTLAGTE EKSISTERENDE INITIATIVER

- Froland kommune driver systematisk med ombruk, registrerer i Loopfront og har 2 lagere.
- Kristiansand kommune har startet et verksted for ombruk av eldre bygningsdeler (pågående Klimasatsprosjekt).
- Materialbanken for bygningsvern i Vanse driver ombruk av byggevarer fra før 1940.
- Avfall Sør har kontainer for byggevarer.

bølgen bærekraftsenter

PLANLAGTE NYE INITIATIVER

- Grimstad kommune skal bygge ombrukslager.
- IRS Miljø IKS går sammen med Flekkefjord og Sirdal kommune for å teste ut ombruks-kontainere
- SMG Setesdal Miljø og gjenvinning IKS går sammen med Evje og Hornes, samt Valle, Bykle, Bygland og Iveland om samarbeidsprosjekt om ombruk.
- Lillesand har startet kartleggingsarbeid og involvert LiBir og håndverkerforeningen lokalt.

FUNN FRA KARTLEGGING

- Flere kommuner rapporterer om at ombruk er innlemmet i planarbeidet
- Noen kommuner oppgir mål om økonomiske besparelser som årsak til ombruk
- Barrierer for kommunene for å drive ombruk:
 - mangel på ressurser (tid)
 - mangel på lagerplass
 - mangel på plattform (avhengig av hvor langt de har kommet i arbeidet med å integrere ombruk).
- På spørsmål om samarbeid for økt ombruk, er svaret oftest internt samarbeid, noen kan se for seg samarbeid med andre kommuner.

FUNN FRA KARTLEGGING

- Ombruk av byggevarer forbindes med bygningsdeler, noe som kan utføres av kommunen.
- Byggevarer utover inventar vil kreve større samarbeid, men dette virker ikke å være noe kommunene ser på som innenfor sin virkesfære.
- Kommunene har både rivnings-, renoverings- og byggeprosjekter selv. De mottar også rivningssøknader, men ombruk virker ikke å være på agendaen for materialer.

FUNN FRA KARTLEGGING

- Flere renovasjonsselskaper ser ikke lønnsomheten i å starte opp med ombruk. Selskapene oppgir ulike utfordringer for lønnsomhet:
 - Lite volum av ombrukbare varer
 - for lite ressurser (tid, ansatte) til å drifte initiativ
 - nytt regelverk som utelater gjenbruk fra selvkostberegning
 - høy risiko med å stå som garantist av varene.

ERFARINGER

- Forprosjektet tok utgangspunkt i kommuner og interkommunale renovasjonsselskaper med forventning om at vi på denne måten ville få kjennskap til private initiativ eller mulige samarbeidskonstellasjoner lokalt.
- Kartleggingen gav i liten grad innsikt i private initiativer
 - få henvisninger til konkrete eksempler
- Forprosjektets omfang tillot derfor ikke en videre kartlegging av private initiativ.

ERFARINGER

- Kommunene har ikke ressursene til å drive ombruk i større skala. Renovasjonsselskapene ser også store utfordringer knyttet til lønnsomhet med ombruk. De ombruks-initiativene som har planlagt oppstart er avhengig av klimasats-midler for å starte.
- Kartleggingsarbeidet viser at det er ressurskrevende å systematisere ombruk av byggevarer og dermed vanskelig å innlemme i ordinær kommunal drift.

bølgen bærekraftsenter

BÆREKRAFTIG VERDISKAPING

2.4. Økt verdiskaping basert på bærekraftig ressursforvaltning og tilgang på fornybar energi. (2024)

2.6. Agder er omstilt til en mer sirkulær økonomi, der gjenbruk og ombruk av ressurser prioriteres. (2024)

bølgen bærekraftsenter

VÅRE ANBEFALINGER

1. Behov for en koordinerende enhet
2. Verdikjedebaserte samarbeidsprosjekter
3. Offentlig/private samarbeid
4. Tverrkommunale samarbeid

bølgen bærekraftsenter

VÅRE ANBEFALINGER

- Tydelig behov for en koordinerende enhet som evner å ha et nøytralt overblikk over en felles regional satsing på tvers av sektorer og på tvers av etablerte verdikjeder.
 - Nødvendig for optimalisering av eksisterende prosesser og ambisjoner både i offentlig sektor og privat næringsliv.
 - Essensielt for å kunne dra nytte av hverandres kompetanse, ressurser og materialvolum.
 - Eliminerer merarbeid for enkeltaktører
 - Bistand til å finne og søke finansiering

bølgen bærekraftsenter

VÅRE ANBEFALINGER

- Foreslått organisering:
 - Et sentralt plassert hovedlager med ansvar for hele Agder
 - Et mindre lager i hver av de øvrige regionene
 - Gode logistikksystemer for håndtering av vareflyt
 - Vil kunne bidra til økt forutsigbarhet og modenhet for markedet
- God koordinering kan håndtere typisk merarbeid som eksempelvis demontering, klargjøring, garanti og prissetting på en effektiv måte.
- Eksempel: et regionalt kart over bygg som skal rives vil gi oversikt over donorbygg med ombruks-materialer.

bølgen bærekraftsenter

VÅRE ANBEFALINGER

- Sentralt poeng å involvere alle ledd i verdikjeden
 - Økt tillit
 - Økt forankring
 - Økt grad av innovasjon
- Viktig å bygge god regional kompetanse
- Etablere sirkulære verdikjeder lokalt
- Økt konkurransekraft
- I tråd med målsetning om å bygge en mer sirkulær økonomi der bedre ivaretagelse av ressurser står sentralt

bølgen bærekraftsenter

VÅRE ANBEFALINGER

Fokus på offentlig-private samarbeid

«Motivasjonen er at vi opplever nå at næring kobles på. Vi må skru på alle parametere for å få til endring på alle plan - alle ledd må involveres. Ombruk og resirkulering er nesten et nullsumspill».

Philip Berent Moe
næringssjef Lillesand kommune

bølgen bærekraftsenter

VÅRE ANBEFALINGER

«Vi ønsker å se på hvilke områder blir viktigst for oss fremover, det kan være materialer fra flere verdikjeder, f. eks ombruk av byggevarer, overskudd fra annen produksjon eller bedring av resirkulering av avfall generelt. For at vi skal få til dette trenger vi å bistå med kompetanse inn i de enkelte bedriftene i tillegg til at vi arbeider direkte med LIBIR med utvikling av nye metoder. [...] Håndverkerforeningen sier at de ikke har kommet i gang med ombruk av byggevarer, men er åpen for å være med på regionale prosjekter fremover».

Philip Berent Moe
næringssjef Lillesand kommune

bølgen bærekraftsenter

VÅRE ANBEFALINGER

- Tydelig behov for å tenke økt grad av tverrkommunale samarbeid med tanke på ressurser
 - Lagerfasiliteter
 - Materialbeholdning
 - Kompetanse
- Organisering av felles lisensordninger for digitalt verktøy og plattform som muliggjør deling av data på tvers av kommunegrenser

bølgen bærekraftsenter

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN!

gretelill@bolgenbks.no

ingvild@bolgenbks.no

